

به نام خدا

عنوان گزارش:

بررسی تحولات تجارت نفت خام و فرآورده

مؤسسه مطالعات بین المللی انرژی

مقدمه: در این گزارش تجارت نفت خام و فرآورده‌های نفتی در ایالات متحده، OECD اروپا، ژاپن، چین، هند و اوراسیا با استفاده از ماهنامه بازار نفت سازمان اوپک (منتشر شده در دسامبر ۲۰۲۵) بررسی شده است.

تجارت نفت خام و فرآورده‌های پالایشی

خلاصه وضعیت بازار در ماه نوامبر، واردات نفت خام ایالات متحده پس از کاهش شدید ماه قبل بهبود یافت و به میانگین ۵.۹ میلیون بشکه در روز رسید، در حالی که صادرات نفت خام این کشور از بالاترین سطح هشت ماهه خود کاهش یافت و به میانگین ۳.۵ میلیون بشکه در روز رسید. واردات فرآورده‌های نفتی ایالات متحده نزدیک به سطوح سال گذشته باقی ماند و میانگین ۱.۶ میلیون بشکه در روز را ثبت کرد، در حالی که برآورد اولیه صادرات فرآورده‌های نفتی حدود ۷.۴ میلیون بشکه در روز است. در منطقه اروپای OECD، واردات نفت خام در ماه اکتبر به دلیل کاهش شدید محموله‌های ورودی از ایالات متحده، به صورت ماهانه کاهش یافت. واردات فرآورده‌ها در اروپای OECD به دلیل کاهش واردات نفت کوره به زیر میانگین پنج‌ساله رسید. واردات نفت خام ژاپن در اکتبر افزایش بیشتری یافت و به میانگین ۲.۴ میلیون بشکه در روز رسید. صادرات فرآورده‌های نفتی از ژاپن به دلیل تقاضای منطقه‌ای قوی، بالاتر از محدوده پنج‌ساله قرار گرفت. واردات نفت خام چین در اکتبر همچنان قوی بود و با میانگین ۱۱.۴ میلیون بشکه در روز، حدود ۸ درصد نسبت به سال قبل افزایش داشت. واردات فرآورده‌های نفتی چین به دلیل کاهش جریان ورودی LPG، نفتا و نفت کوره کاهش یافت، در حالی که صادرات فرآورده‌ها دقیقاً زیر میانگین پنج‌ساله محدود شد. واردات نفت خام هند در ماه اکتبر در سطح ۵.۰ میلیون بشکه در روز و بالاتر از محدوده پنج‌ساله باقی ماند، در حالی که صادرات فرآورده‌های آن حدود ۲۰ درصد نسبت به ماه قبل کاهش یافت که عمدتاً به دلیل افت صادرات دیزل بود.

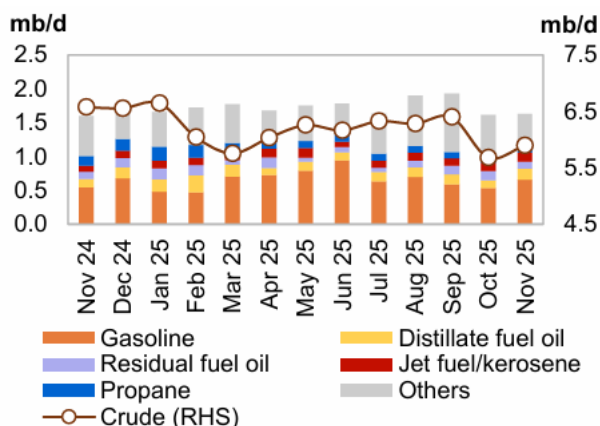
• ایالات متحده

واردات نفت خام ایالات متحده در ماه نوامبر اندکی بهبود یافت و به میانگین ۵.۹ میلیون بشکه در روز رسید. نسبت به ماه قبل، واردات ۲۱۵ هزار بشکه در روز یا ۴ درصد افزایش یافت. داده‌های هفتگی اولیه اداره اطلاعات انرژی آمریکا (EIA) نشان می‌دهد که این افزایش ماهانه ناشی از جریان ورودی بیشتر از عراق و کانادا بوده است. نسبت به

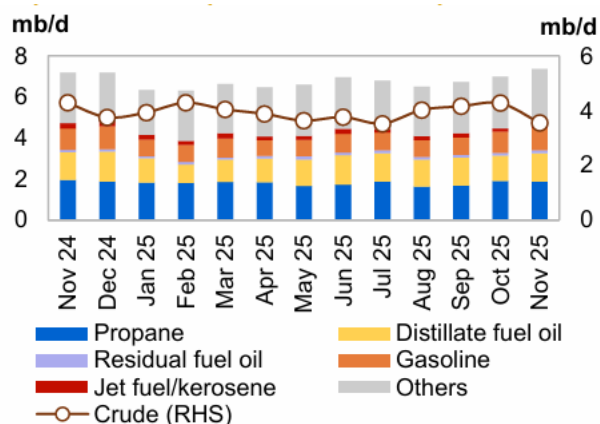
سال گذشته (y-o-y)، واردات نفت خام ۶۸۱ هزار بشکه در روز یا حدود ۱۰ درصد کمتر از ماه مشابه در سال گذشته بود.

نمودار ۱: واردات نفت خام و فرآورده‌های نفتی ایالات متحده

صادرات فرآورده‌های نفتی در نوامبر به رکورد جدیدی رسید و با افزایش ۳۶۷ هزار بشکه در روز یا بیش از ۵ درصد نسبت به ماه قبل، به میانگین ۷.۴ میلیون بشکه در روز بالغ شد. افزایش خروجی نفت کوره تقطیری (distillate fuel oil) اصلی این رشد بود و افزایش صادرات سوخت جت/نفت سفید و بنزین نیز از آن حمایت کرد. در مقایسه با ماه مشابه سال گذشته، صادرات فرآورده‌های نفتی ۱۷۳ هزار بشکه در روز یا بیش از ۳ درصد افزایش داشت.

نمودار ۲: صادرات نفت خام و فرآورده‌های نفتی ایالات متحده

در نتیجه، خالص صادرات فرآورده‌ها در نوامبر به میانگین ۵.۷ میلیون بشکه در روز رسید که نسبت به حدود ۵.۴ میلیون بشکه در روز در ماه قبل افزایش داشت. یک سال قبل، خالص صادرات فرآورده‌ها حدود ۵.۶ میلیون بشکه در روز بود. مجموع خالص صادرات نفت خام و فرآورده‌ها در نوامبر به میانگین ۳.۴ میلیون بشکه در روز رسید، در مقایسه با تقریباً ۴.۱ میلیون بشکه در روز در ماه قبل و ۳.۳ میلیون بشکه در روز در ماه مشابه سال گذشته.

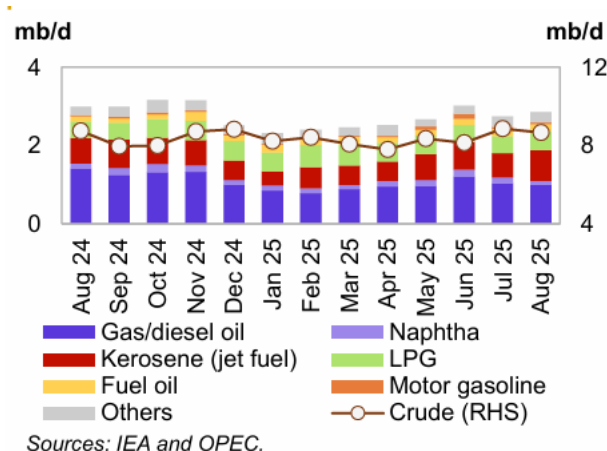
۱ اروپای OECD

جدیدترین داده‌های رسمی منطقه‌ای برای اروپای OECD نشان می‌دهد که واردات نفت خام در ماه اوت به میانگین ۸.۷ میلیون بشکه در روز کاهش یافته است. این رقم نشان‌دهنده افت ۱۹۷ هزار بشکه در روز یا حدود ۲ درصد نسبت به ماه قبل است، اما نسبت به سال گذشته کاهش جزئی ۷۱ هزار بشکه در روز یا کمتر از ۱ درصد را نشان می‌دهد. از نظر منابع وارداتی خارج از منطقه، ایالات متحده در ماه اوت با ۱.۴ میلیون بشکه در روز بیشترین سهم را داشت که تقریباً بدون تغییر نسبت به ماه قبل بود. قزاقستان و لیبی به ترتیب ۱.۲ میلیون بشکه در روز و حدود ۱ میلیون بشکه در روز سهم داشتند. صادرات نفت خام از اروپای OECD در ماه اوت به میانگین ۳۵ هزار بشکه در روز رسید که نسبت به ۹۷ هزار بشکه در روز در ماه قبل کاهش داشت. چین مقصد اصلی خارج از منطقه در طول ماه بود.

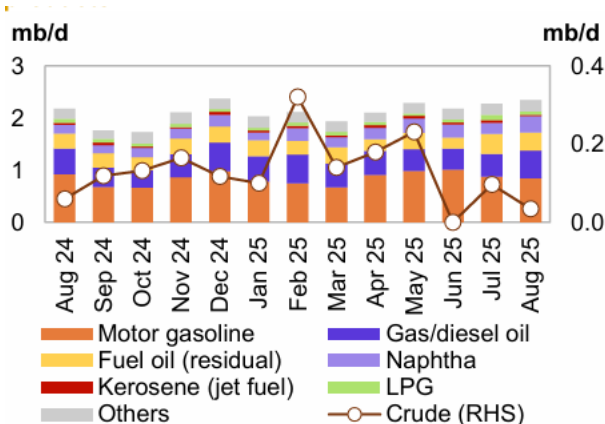
خالص واردات فرآورده‌ها در ماه اوت به میانگین ۵۱۴ هزار بشکه در روز رسید، در مقایسه با ۴۶۳ هزار بشکه در روز در ماه قبل و ۸۱۷ هزار بشکه در روز در اوت ۲۰۲۴. مجموع خالص واردات نفت خام و فرآورده‌ها در ماه اوت به میانگین ۹.۱ میلیون بشکه در روز رسید که نسبت به ۹.۲ میلیون بشکه در روز در ماه قبل و ۹.۵ میلیون بشکه در روز در ماه مشابه سال گذشته افزایش داشت.

نمودار ۳: واردات نفت خام و فرآورده‌های نفتی OECD اروپا

نمودار ۴: صادرات نفت خام و فرآورده‌های نفتی OECD اروپا

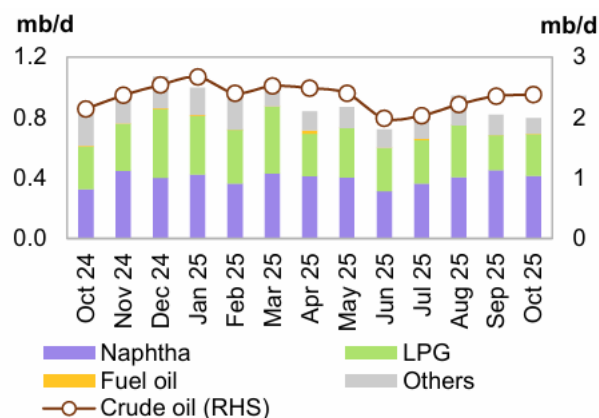

۲ ژاپن

واردات نفت خام ژاپن در ماه اکتبر اندکی افزایش یافت و به نزدیک ۲.۴ میلیون بشکه در روز رسید که نشان‌دهنده بالاترین سطح در پنج ماه گذشته است. نسبت به ماه قبل، واردات نفت خام ۲۳ هزار بشکه در روز یا حدود ۱ درصد افزایش یافت. در مقایسه با ماه مشابه سال گذشته، واردات نفت خام ۲۳۶ هزار بشکه در روز یا ۱۱ درصد افزایش داشت. امارات متحده عربی همچنان بزرگترین تأمین‌کننده بود.

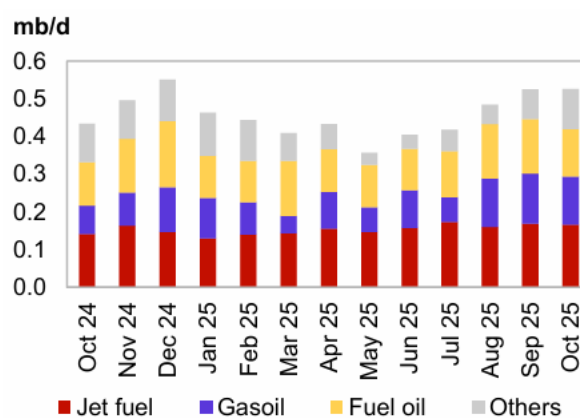

نمودار ۵: واردات نفت خام و فرآورده‌های نفتی ژاپن

Sources: METI and OPEC.

نمودار ۶: صادرات فرآورده‌های پالایش شده ژاپن

Sources: METI and OPEC.

۳ چین

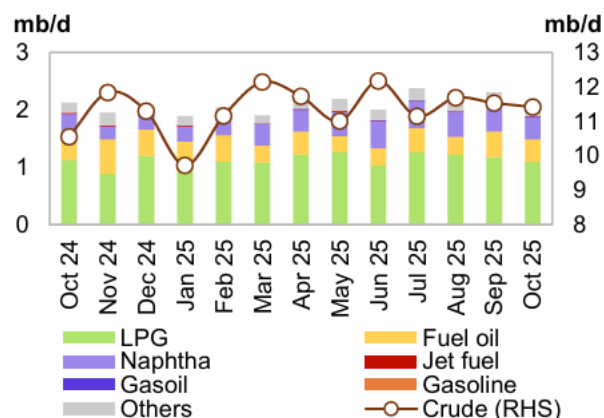
واردات نفت خام چین در ماه اکتبر کاهش یافت. نسبت به ماه قبل، واردات ۱۱۱ هزار بشکه در روز یا حدود ۱ درصد کاهش یافت و به میانگین ۱۱.۴ میلیون بشکه در روز رسید. نسبت به سال گذشته، جریان ورودی ۸۶۷ هزار بشکه در روز یا حدود ۸ درصد بیشتر بود. روسیه با تقریباً ۱۹ درصد، بیشترین سهم از واردات نفت خام چین را در ماه اکتبر در اختیار داشت که نسبت به حدود ۱۸ درصد در سپتامبر افزایش داشت. عربستان سعودی با حدود ۱۵ درصد در رتبه دوم قرار گرفت که اندکی کمتر از ماه قبل بود و پس از آن عراق با بیش از ۱۰ درصد قرار داشت.

واردات فرآورده‌های نفتی، شامل LPG، در ماه اکتبر به میانگین ۲.۱ میلیون بشکه در روز رسید که کاهش ۲۲۷ هزار بشکه در روز یا تقریباً ۱۰ درصد نسبت به ماه قبل را نشان می‌دهد. کاهش در تمام فرآورده‌های اصلی، به ویژه LPG

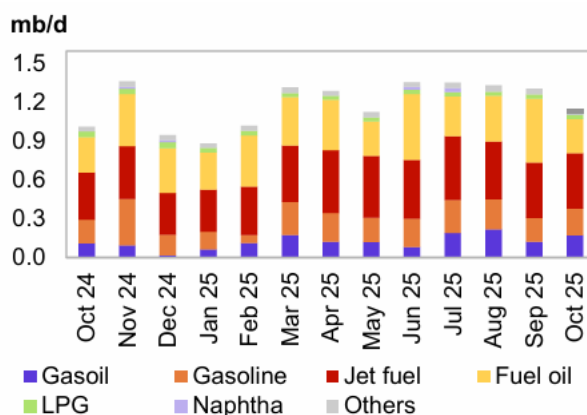
و نفتا مشاهده شد. نسبت به سال گذشته، واردات فرآورده‌ها ۳۸ هزار بشکه در روز یا کمتر از ۲ درصد کمتر بود. صادرات فرآورده‌ها، شامل LPG، نیز ۱۵۵ هزار بشکه در روز یا تقریباً ۱۲ درصد نسبت به ماه قبل کاهش یافت و به میانگین ۱.۲ میلیون بشکه در روز رسید.

نمودار ۷: واردات نفت خام و فرآورده‌های نفتی چین

Sources: GACC and OPEC.

نمودار ۸: صادرات فرآورده‌های نفتی چین

Sources: GACC and OPEC.

۴ هند

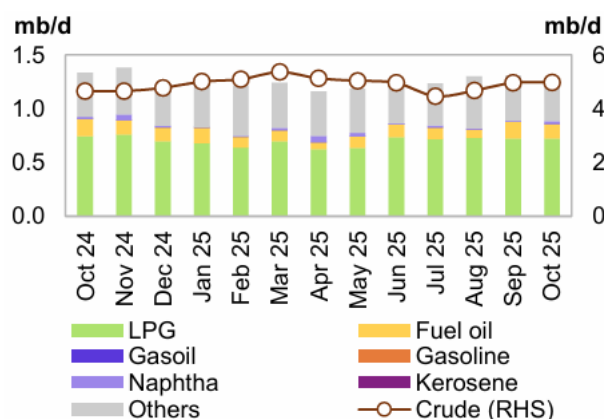
واردات نفت خام هند در ماه اکتبر تقریباً بدون تغییر بود و به طور میانگین نزدیک به ۵ میلیون بشکه در روز باقی ماند. نسبت به سال گذشته، واردات ۳۱۷ هزار بشکه در روز یا تقریباً ۷ درصد افزایش یافت. طبق داده‌های کیپلر (Kpler)، روسیه ۳۵ درصد از کل واردات نفت خام هند را در ماه اکتبر به خود اختصاص داد که نسبت به ماه قبل تغییری

نداشت. عراق با ۱۷ درصد در رتبه دوم بود و پس از آن عربستان سعودی با ۱۴ درصد و امارات متحده عربی با ۸ درصد قرار داشتند.

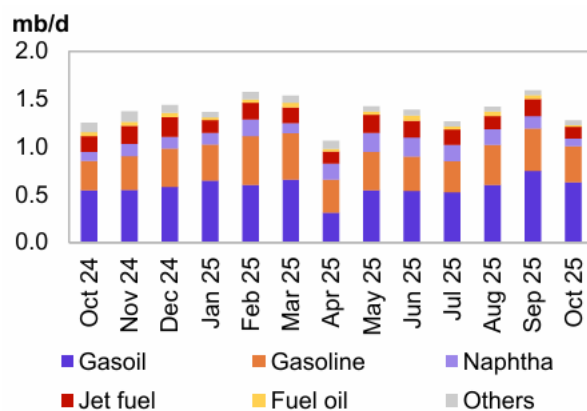
واردات فرآورده‌ها از بالاترین سطح ۱۰ ماهه در ماه قبل کاهش یافت و به میانگین کمتر از ۱.۳ میلیون بشکه در روز در اکتبر رسید. نسبت به ماه قبل، این رقم نشان‌دهنده افت ۵۲ هزار بشکه در روز یا حدود ۴ درصد بود.

نمودار ۹: واردات نفت خام و فرآورده‌های نفتی هند

Sources: PPAC and OPEC.

نمودار ۱۰: صادرات فرآورده‌های نفتی هند

Sources: PPAC and OPEC.

۵ اوراسیا (Eurasia)

مجموع صادرات نفت خام روسیه و آسیای مرکزی در ماه اکتبر از سطوح قوی ماه قبل عقب‌نشینی کرد و به میانگین ۶.۶ میلیون بشکه در روز رسید که کاهشی معادل ۵۱۴ هزار بشکه در روز یا حدود ۷ درصد داشت. نسبت به سال

گذشته، صادرات ۱۸۱ هزار بشکه در روز یا حدود ۳ درصد افزایش داشت. در سیستم ترانس نفت (Transneft)، صادرات نفت خام ۱۲۱ هزار بشکه در روز یا تقریباً ۳ درصد نسبت به ماه قبل کاهش یافت و در اکتبر به میانگین ۱.۱ میلیون بشکه در روز رسید. این میزان تقریباً با سطوح سال گذشته برابر بود.

صادرات از طریق بندر نووروسیسک (Novorossiysk) در دریای سیاه ۵۸ هزار بشکه در روز یا حدود ۷ درصد نسبت به ماه قبل کاهش یافت و به میانگین ۷۵۲ هزار بشکه در روز رسید و محموله‌های دریای بالتیک ۷۱ هزار بشکه در روز یا ۴ درصد کاهش یافت و به ۱.۶ میلیون بشکه در روز رسید. صادرات از طریق پرمورسک (Primorsk) ۷۴ هزار بشکه در روز یا تقریباً ۷ درصد کاهش یافت و صادرات از طریق اوست-لوگا (Ust-Luga) ۳ هزار بشکه در روز یا کمتر از ۱ درصد افزایش یافت و به میانگین ۵۵۸ هزار بشکه در روز رسید. مجموع جریان‌های دریای بالتیک ۲۲۲ هزار بشکه در روز یا تقریباً ۴۲ درصد نسبت به سال گذشته بیشتر بود. محموله‌ها از طریق خط لوله دروژبا نسبت به سطوح قوی ماه قبل کاهش نشان می‌دهد و در اکتبر به میانگین ۱۸۶ هزار بشکه در روز رسید که کاهشی معادل ۸۲ هزار بشکه در روز نسبت به ماه قبل داشت.

نتیجه گیری و جمع بندی:

۱. پویایی در بازار ایالات متحده:

تجارت نفت در آمریکا شاهد یک بازگشت نسبی بود. پس از دوره‌ای کاهش، واردات نفت خام بهبود یافت، اما همچنان نسبت به سال گذشته در سطح پایین‌تری قرار دارد. نکته قابل توجه، رکوردشکنی صادرات فرآورده‌های نفتی آمریکا (به ویژه گازوئیل و سوخت جت) است که نشان‌دهنده توان بالای پالایشی و نقش پررنگ این کشور در تأمین نیازهای فرامرزی است.

۲. ثبات تقاضا در بازارهای نوظهور (چین و هند):

چین و هند همچنان موتورهای محرک تقاضای جهانی هستند. با وجود نوسانات جزئی ماهانه، واردات نفت خام چین نسبت به سال قبل ۸ درصد رشد داشته است. روسیه نیز جایگاه خود را به عنوان تأمین‌کننده اول چین (با سهم ۱۹٪) و تأمین‌کننده اول هند (با سهم ۳۵٪) تثبیت کرده است که نشان‌دهنده تداوم تغییر مسیر جریان انرژی به سمت آسیاست.

۳. وضعیت تأمین در اوراسیا و روسیه:

صادرات روسیه و آسیای مرکزی در ماه اکتبر با کاهش مواجه شد (حدود ۷ درصد افت ماهانه). این کاهش عمدتاً ناشی از افت بارگیری در بنادر کلیدی مانند نووروسیسک و کاهش انتقال از طریق خط لوله دروژبا بوده است؛ هرچند حجم صادرات از طریق بنادر دریای بالتیک نسبت به سال گذشته رشد چشمگیری را نشان می‌دهد.

۴. نوسان در اروپا و ژاپن:

اروپای OECD با کاهش واردات نفت خام (به ویژه از مبدأ آمریکا) مواجه شده و سطح ذخایر فرآورده‌های آن نیز پایین‌تر از میانگین ۵ ساله است. در مقابل، ژاپن شاهد افزایش واردات برای رسیدن به بالاترین سطح ۵ ماهه بوده که نشان‌دهنده تلاش برای تقویت ذخایر سوخت است.

جمع‌بندی نهایی:

بازار در اواخر سال ۲۰۲۵ با نوعی تغییر ساختاری مواجه است؛ از یک سو ایالات متحده به یک صادرکننده عظیم فرآورده تبدیل شده و از سوی دیگر، جریان نفت خام به طور فزاینده‌ای از سمت روسیه به سمت خریداران آسیایی (چین و هند) هدایت می‌شود. همچنین، نوسانات ماهانه نشان‌دهنده حساسیت بازار به تغییرات لجستیکی و تقاضای فصلی در مناطق مختلف جهان است.